

*P. g. Hutter Joan, prof. v p.
Grad Lj. Turij Zg. Lj. Kungota*

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oglasila se poročajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon Interurban št. 115.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine prost. Telefon Interurban št. 115.

138. števil.

Maribor, dne 2. decembra 1922.

Letnik XIV.

Pašičeve ideje.

Iz kroga poštenih, kulturnih in razumnih srbskih politikov krog «Nedeljnega Glasnika» beležimo to-le sodbo o Pašičevi politiki: Kdor od danes ni razumel nezadovoljstva Hrvatov z današnjim režimom, razumel ga bo, če pazljivo čita liste, ki branijo ideje današnje vlade. Najlažje pa bo razumel, če čita take članke, kakršne prinaša na primer «Balkan», (ki je ob enem glasilo srbske stranke in pa Pašič-Pribičevićeve politike) ali pa beograjska «Tribuna». Posebno zanimiv je članek tega Pašičevega lista, ki smatra celo državo za domeno Srbije, Hrvate in Slovence pa meče v isto vrsto z narodnimi manjšinami Nemcev, Madžarov in Turkov. Evo, nekoliko stavkov iz tega članka:

«Z ujedinenjem celega srbskega naroda je ustvarila Srbija svojo politično misijo. Srbskemu narodu je dodeljena in morala je biti dodeljena prva vloga v naši novi državi, v kateri so pa tudi Hrvati, Slovenci, Turki, Nemci in Madžari. To je zgodovinsko dejstvo, ki se ne da negirati ne od kake plemenske občutljivosti in tudi ne od separatistične besnosti. Hrvatski, slovenski in celo turški separatizem ni politična kombinacija s smerjo, da utrdi temelje naše države. In če bi to famozno vprašanje tudi obstojalo, bi se dalo rešiti samo na škodo Srbije.

Reševati «hrvatsko vprašanje», pomeni vedoma zahtevati, naj se Srbija odreče sedanjega stališča.

Skupna akcija s Hrvatskim blokom predstavlja sporazum dosežen na račun Srbije. Ali se da sploh misliti, da bi hotel ta Hrvatski blok, ki je prežet nezaupanja in mrznje do Srbije, pravilno urediti odnose med osvoboditelji in osvobodenci, med velikimi in malimi, močnimi in slabimi? — Hrvatsko vprašanje nazadnje v resnici obstoja in sicer tako, kakor obstoja vprašanje južne Srbije in vprašanje Črne gore, vprašanje severne Srbije in vprašanje Bosne, Hercegovine in Dalmacije, ali kakor obstoja nazadnje vprašanje valute in prometa in vse drugo, kar se ne da tako hitro urediti in odpraviti v vsaki mladi državi, kjer oblasti še niso organizirane in radi tega še nimajo potrebne avtoritete. Tako pa, kakor se postavlja hrvatsko vprašanje, je pravo izdajstvo napram Srbiji. Priznati to vprašanje tako, kakor se samo želi priznati, pomeni, ne priznati Srbije tako, kakor se ona mora priznati. Ali je peščenica ambicioznih srbskih politikov pooblaščen in od koga pooblaščen, da sklepa dogovore na račun Srbije? —

In najhujše na stvari je še to, da ljudje, ki pišejo take članke, pri tem še mislijo, da v resnici služijo srbskim interesom. Oni, bedaki, ne vidijo, da kampanja za Veliko Srbijo odtuja 6 milijonov ljudi od te države in nazadnje seveda tudi od Srbov, katerih položaj je toliko slabši, v kolikor se je srbska energija neracionalno izrabljala v razdirajočem boju za nadvlado sile.

In čudijo se, bedaki, zakaj Hrvati s svojimi tremi milijoni duš, s svojo državno tradicijo in zavednostjo nočejo stopiti na stališče nekake nacionalne manjšine v državi, ki nosi povrh še njihovo ime in ki je le po njihovem soodločevanju in glasovanju zamogla dobiti svoje današnje meje.

Ali je kdo okrog «sive starine» v radikalni stranki, (ki ima še vedno precej ljudi, ki se zaklinjajo na njegovo pamet), da bi dopovedal Pašiču, da ne bo reda in miru v državi, dokler se bo taka politika razglasila z vrha državne uprave? — Tako «Nedeljni Glasnik».

Okrog Pašiča takih ljudi sicer ni, vedno več jih je pa med srbskim narodom in v novih srbskih političnih krogih, ki so pretrgali vse vezi s «starino», dobro vedo, da nje ni mogoče pridobiti za današnjo dobo. Pašičevega krogu ostane kot vzor samo še poveljnik italijanske ulice fašist Mussolini, ki je uzorpiral italijansko vladno, ki daje izjave, podobne članku Pašičevega glasila.

Mussolini je menda edini, ki v interesu italijanskega imperijalizma podpira srbsko hegemonijo in njeno naziranje, da je Jugoslavija domena Srbije. Mussolini pravi: Vi Srbi, gledajte proti vzhodu, bavite se z Macedonijo, drugo pa pustite, ker so Hrvati in Slovenci nizko pod vami, — in kar imam jaz proti njim, to ne bo kršilo starega srbsko-italijanskega prijateljstva! In s tem se strinjajo Pašičeve ideje!

Politični položaj.

Radič pride v Beograd. Ta vest že dolgo straši v naši javnosti. Koliko je resnice na vsem tem, morda niti Radič ne ve. Vendar pa je važno dejstvo, da je skoro po dveletni popolni odsotnosti iz zbornice Hrvatski blok sklenil oditi v Beograd in se udeleževati parlamentarnih sej. — To potrebo smo mi vedno povdarjali in končno je tudi Radič spoznal, da se more voditi pametno in uspešno politiko edino na parlamentarnih tleh, ne pa za zapečkom. Škoda, ki jo je povzročil Radič s svojo odsotnostjo, bo sicer težko poravnati, vendar pa še ni vse zamujeno. Potom volilne vlade je mogoče preokret, ki bo naklonjen tudi reviziji ustave in zakonodajni avtonomiji.

Pašič agitira med Nemci in Madžari. Pašič se že pripravlja na volitve ter išče novih volilcev mesto onih, kateri so mu odpadli. Ko se je mudil Pašič na agitacijskem potovanju v Novem Sadu, so tamošnji radikali intimno konferirali ter pri tej priliki sklenili, da bodo razvili za svojo stranko največjo agitacijo po Vojvodini. Glede Vojvodine računajo radikali, da bodo pri volivah z njimi volili vsi Nemci ter Madžari. Na banketu v Novem Sadu je g. Pašič zažgal kadilo Nemcem ter Madžarom, govoreč jim: «Srbski narod je bil dolgo, dolgo zaročjen in se je dokaj naučil, kaj da je suženjsko življenje. Srbski narod ima v tem pogledu mnogo, mnogo izkušnje in sedaj pod svobodnim solncem ne bodo Srbi nikdar dopustili, da bi se drugi narodi, ki živijo z njimi v skupni domovini, preganjali ali podjarmljali. Srbski narod želi, da se med narodi SHS kraljevine razvijeta sloga ter bratska ljubezen in da se da vsem enakopravnost in svoboda.» Ravno kar navedene Pašičeve lisičje besede so navzoči Nemci in Madžari burno-veselo pozdravljali, ker so jim dale upanje, da se bodo tudi njim za bodoče volitve priznale pravice ostalih državljanov. Pri prihodnjih volitvah bodo držali radikale po koncu Madžari ter Nemci in g. dr. Lenard pa laže po gornjeradganski «Samoupravi» o nekaki narodnoradikalni stranki, ki je pa že madžarsko-nemška radikalna stranka.

Pribičević triki. Da bi imela razna strašila in namigavanja glede Hrvatskega bloka več verodostojnega obiležja, se je Pribičević napotil v Zagreb in ko se je vrnil, je natrosil kopico novih senzacij med svojimi prištaši. Pripovedoval jim je, da je blok ves razupljen vsled naziranja frankovcev in da radi tega sploh ne bo govora o kaki parlamentarni akciji Hrvatov. To je Pribičević tudi radikalni Ljubi Jovanoviću natvezal in v vladnem taboru je vladalo nekaj časa veliko veselje nad izglede, da se bo dalo še vnaprej vladati brez kontrole. Tega veselja je bilo kmalu konec, ko se je razglasila izjava Hrvatskega bloka in tako se ljudje Pašič-Pribičevićevega režima lovijo samo še okrog senzacij in laži, dočim Davidovičeva skupina v dobrem razpoloženju gleda v bodočnost. Situacije v skupnem klubu menda samo radi tega ne razčisti, ker hočejo, da se Pribičevićev manever popolnoma razkrinka in vsako zaupanje vanj propade.

V zakonu o državljanstvu vidi muslimanska «Pravda» nove nakane Pašičeve vlade proti turškemu življu v naši državi. Zakon pravi, da si lahko pridobijo naši državljani tudi državljanstvo tujih držav in tako se Turkom iz južne Srbije stavlja na prosto, da v treh letih optirajo za turško državo in obeta se tudi državna pomoč pri izseljevanju. «Pravda» pravi, da se po dosedanjih izkušnjah lahko pričakuje od vlade, da bo to opcijo Turkov vzela za pretezo ter ob volitvah vsem Turkom iz južne Srbije kot «optantom» — odvzela volilno pravico, ker se boji, da ne bodo več podpirali — vladnih strank.

Bivšega vojnega ministra generala Vasiča hudo napadajo nekateri radikalni listi radi nabave infanterijske municije, katero je sklenil in izvedel z neko dunajsko tovarno. Ti napadi imajo menda samo namen, odvračati pozornost javnosti od liferacij, katere sklepa po milijardnem vojnem kreditu novi vojni minister. Od druge strani se zopet poroča, da je bil general Vasič dalje časa pri Pašiču, da je ob tej priliki najprej njega o vsem informiral in da bo sedaj tudi javno nastopil proti obtožbam in sumničanju v listih.

Skandalozen predlog finančnega ministra. Finančni minister, ki nima čerartja za invalide, ki celo 13. plače kot nabavni prispevek za uradnišтво ne zmore, se je na seji finančnega odbora oglašil ter predložil, da se pravoslavni škofom zvišajo dnevnice na 150 dinarjev. Poslanci Jugoslovanskega kluba so nasprotovali in pri znani vladni glasovalni mašini so vsaj to dosegli, da se ta predlog odloži. Minister, ki ga je staval, se niti ni najmanj spomnil, da za največje reveže v državi ni denarja, ni se spomnil na sramotno nizko plačano katoliško duhovščino in tudi tega se ne zaveda, kako ogorčenje vzbuja pristransko postopanje in kako sramotno je to za njega in za upravo.

Politična goljufija z uradniškim zakonom. Pri vseh dosedanjih razpravah o uradniškem zakonu je vedno bolj jasno, da vlada ni predložila tega zakonskega načrta za to, da pomaga uradnikom, ampak v svrhu agitacije. Saj se za ta načrt vladne stranke nič ne brigajo. Sploh pa je ta zakonski načrt tako slabo izdelan, da je treba skoro vsak člen vrniti pododboru. Tega je največ kriv poslanec Reiser, ki proročeval. Splošno se obsojajo vladni poslanci, ki ne kažejo nobene brige za ta zakon. Znano je, da bi vlada v zakonodajnem odboru sploh ne imela kvoruma, če ne bi sodelovala opozicija. Najbolj se je to pokazalo na torkovi seji. Seja zakonodajnega odbora je bila sklicana za deseto uro dopoldne. Opozicija je bila vsa navzoča, od vladnih poslancev jih pa ni bilo niti toliko, kolikor je potrebno za kvorum. Čakali so nad eno uro, a vladnih poslancev ni bilo, tako, da se je morala seja odgoditi. To je nov dokaz, koliko je vladnim strankam za uradniški zakon. Sam po sebi je tako za nič, da v sedanji obliki sploh ni

sprejemljiv in se zdi, da so ga vladinovci odeli v to za uradnika nesprejemljivo obliko zato, da po eni strani ne bi bil sprejet, po drugi strani pa, da bi lahko še vnaprej goljufali in mamili uradniške volilce, ki so vladnim strankam tako potrebni. Če se kaj naredi, se sploh naredi samo v svrhe strankarske agitacije, ob volitvah in drugih takih prilikah je vse polno najlepših obljub, tedaj je na primer Reiser prvi dobitnik in zaščitnik uradnikov, bankokrat Žerjav celo «minister vseh revežev», ko so pa volitve pri kraju, se gospodi ne ljubi niti izmisljevati si novih obljub.

Po svetu.

Italijansko-jugoslovanska politika glede Soluna. Italija bi nas rada popolnoma izpodrinila iz Jadranskega morja ter nas zainteresirala na Solunu, katerega edino poznajo izza dobe emigracije naši odločilni srbijski politiki. Pregovori radi solunske luke so že dolgo v teku med našo državo in Italijo, seveda, se drži vse tajno, ker ima v tem vprašanju vmes svoje prste dvorska politika. Italijansko časopisje javlja, da je Italija že pristala na to, da se dajo nam na razpolago nekaka skladišča v solunski luki, a na kak poseben teritorij v Solunu pa Jugoslavija ne sme računati, sicer bi bila Italija prisiljena, da bi tirjala za tak teritorij posebne koncesije na Jadranskem morju.

Mussolinijevo stališče napram pogodbam z Jugoslavijo. Mussolini je na stališču, da se izvedejo pogodbe v San Margeriti in Rapallu, a to s pridržkom, da jih odobri tudi italijanski parlament. Ravno kar omenjeno Mussolinijevo stališče podpirajo vsi fašisti.

Francozi napram Nemcem. Silen padec nemške marke je prestrašil Francoze, ki ugibajo sem in tja, kako bi prišli na svoj račun z ozirom na reparacijsko politiko. Francoski najvišji ministrski in vojaški dostojanstveniki bi radi pokazali novemu nemškemu kabinetu moč Francije, radi tega so napravili nov načrt nasilja napram Nemcem, ki obstoja v tem-le: Francozi hočejo sami okupirati rajnsko področje, ki je bilo dosedaj pod zasedbo zaveznikov. V slučaju te francoske okupacije bi se zamenjalo nemško uradnišтво s francoskim. Nadalje bi zasedli Francozi dve tretjini ruhrskega ozemlja z mesti Essen in Bochum, da bi bil Francozom zasiguran premost, katerega mora Nemčija dajati Franciji na račun reparacij.

Grki so se ovekovečili v zgodovini. Radi poraza grške vojske v Mali Aziji so bili izročeni sodišču grški državniki, ki so bili predstavniki režima, ki je tiral Grke do katastrofe v Mali Aziji. Sodišče je naprtilo državnikom veleizdajniški proces, v katerem so bili na smrt obsojeni bivši ministrski predsednik Gunaris, zunanji minister Baltazzi in ministri: Stratos, Theodokis, Protopapadakis in bivši vrhovni poveljnik Hadianestis. Na smrt obsojeni ministri in poveljnik so bili ustreljeni. Na smrt obsojenim ministrom je bila naložena tudi denarna kazen in sicer Gunaristu 200.000 drahem, Stratosu 255.000, Baltazziju in Theodokisu pa vsakemu po 1 milijon. Ali so obsojeni pred usmrtnitvijo to globo tudi plačali, ni znano. Na dosmrtno ječo sta bila obsojena general Strotipos in admiral Gudas. Radi usmrtnitve bivših grških ministrov je Anglija prekinila diplomatske zveze z Grčijo. Z justifikacijo ministrov so se Grki ovekovečili v zgodovini na neizbrisno krvavo plat.

Strah Angležev pred Rusi na orijentski konferenci. Prihod Rusov na lausansko konferenco je ojunail — Turke. Ruski delegat Rakovski je podal konferenci noto, v kateri zahteva, da se pusti ruske delegate takoj na delo in se jim prizna enakopravnost kot vsem drugim antantnim delegatom, sicer bodo Rusi zapustili konferenco, če bi se jih hotelo v kateremkoli smislu prikrajsati. Tem ruskim zahtevam bi se rad izognil lord Curzon na ta način, da bi naj začela konferenca takoj razpravljati o vprašanju morskih ožin in po tej končani razpravi bi Rusi ne imeli več prava, da se še udeležujejo sej. Angleže je strah pred Rusi.

CVETKE IZ LIBERALNEGA «UČITELJSKEGA TOVARISA».

Štev. 46 «Uč. Tov.» piše pod naslovom: «Načelno stališče: Nemogoče je, da bi verni katoličani sveto služili sveti domovini!» «U. T.» nam mora razrešiti to uganko ter podati sredstvo, ki tudi vernemu katoličanu daje možnost, služiti sveti domovini sveto. Iz njegovih izjavanj bi bilo razvidno, da se naj verni katoličan iznebi dveh lastnosti, ki ga ovirata v domovinski ljubezni — namreč, da neha biti veren, potem pa, da odstopi od katolicizma.

To so storili liberalni učitelji, ki se ravna po načelu: «Brat mi mio, koje vere bio». Nikjer se ne sme naglašati, da sem veren katoličan, niti se ne sme zahtevati, da bi kdo izvrševal dolžnosti vernega katoličana — (spoved, sv. maša), ker to bi bila verska nestrpnost, nasilje, ki se ne strinja s pravico svobodnega državljana.

«Mi (liberalci) kot starši odrekamo duhovščini pravico, da bi tiščali naše otroke iz cerkve, ki je niso osno-

vali oni in ki je danes vse kaj drugega, kakor je bila v njenem početku. Duhovščina torej tišči otroke liberalcev iz cerkve. Ta zločin je storil baje neki ljubljanski rimokatoliški jezuit, ki je prigovarjal 18 letnemu fantu naj opusti Sokola in pristopi k Orlu. Ker je pa ravno sokolska ideja ohranila dotičnega fanta poštenega, je zagrešil dotični rimokatoliški jezuit veliko krivico, ker je s svojim prigovarjanjem tiščal Sokola iz cerkve. V početku cerkve se kaj takega ni godilo, ker še ni bilo Sokolov in Orlor. Danes je cerkev vse kaj drugega.

Sokol je naša napredna vojska. . . . osnovana na verski strpljivosti. . . . To strpljivost goji liberalno učiteljstvo, ki si želi, da so mu nedelje in prazniki na svobodno razpolago.

Ne sme se jim torej zameriti (liberalnim učiteljem-Sokolom), če svoje Sokoliče ob takih dnevih odtegujejo zapovedani službi božji. To je sokolska «moral». — Zastopniki cerkve pa zahtevajo, da se mora izpolnjevati tretja božja zapoved, ter vzgojujejo tudi otroke liberalnih staršev v tem smislu. To je seveda napačno, zato obsodi liberalci samega sebe, ko piše v istem članku: «Kakšno naj bode zaupanje do (liberalnih) staršev, ki otroku govore nasprotno moralo od one, ki mu jo v šoli razklada veroučitelj?» — Tudi odgovor najdemo par vrst pozneje, ki se glasi: «Taka vzgoja zamore vzgojiti le nemoralne hinavce, dvorezne nože, dobičkarje in breznačajno mase». «U. T.» seveda misli, da so to pristaši katolicizma in protidržavne stranke SLS, vsakdo pa, ki trezno presoja vpliv liberalizma med našim narodom in v naši državi, bo našel obilico dobičkarjev, dvoreznic, nožev in nemoralnih hinavcev v vrstah liberalnega učiteljstva ter njim sorodnih elementov.

Beleške.

Blato in živina. Beograd je silno blaten in zanemarjen in meščanski prvaki sklicujejo od časa do časa neke protestne shode, blato pa ostane. O nekem takem protiblatnem zborovanju piše beograjski «Balkan»: «V nedeljo je sklicalo društvo za urejevanje in olepševanje Beograda shod radi boja proti nezaslišani zanemarjenosti in blatu. Na shod je pa prišlo samo 100 meščanov, četudi imajo v društvu glavno besedo naši prvi intelektualci, kakor je med drugimi n. pr. vseučilišni profesor g. dr. Drag. Arandjelović. — Če hoče društvo, da drugi uspešno izvede svoje zborovanje, naj posluša ta-le naš nasvet. Naj speče za shod 10 prašičev, naj pripravi sol vina in sodeček žganja, pa bo udeležba obilna in resolucija gromovita. Naša volilna živina se najlažje vabi na izpolnjevanje dolžnosti s pečenko in z alkoholom.» — Torej «Balkanu» so Beograjčani, ki niso hoteli priti na predavanje o blatu — volilna živina, Nemci bi rekli: «Stimmvieh.» Ali čita ta živina «Balkan» in je zadovoljna z njim?

Proces Stojkov. Afera dr. Stojkova, ki je zastopnik velikega župana v Vojvodini in eden prvih stebrov današnjega režima, je zaključena z obsodbo, ki je padla v zadnjih dneh pred sodiščem v Somboru. Delovanje obsojenega oblastnika in političnega priganjača za današnji režim daje verno sliko morale, ki se je po današnjem političnem kurzu zanesla v visoke in nizke upravne kroge. Dolgo je podžupan dr. Stojkov goljufal, kradel in sleparil in skrajno drzen in brezbrizen je moral biti pri svojem početju, da so ga končno le zaprli in postavili pred sodišče. Če bi bil le malo oprezen, bi lahko še danes sleparil pod varstvom vladnih politikov. Obtožnica navaja celo vrsto zločinov. Vzemimo v kratkem samo glavne: ob evakuaciji bajskega trikota je poneveril pol milijona kron državnega denarja, ponaredil je pobotnico na večjo svoto, katere pa ni izplačal, svojemu sinu je poslal v Švico 110 tisoč kron iz uradne blagajne, nekemu advokatu je prodajal državno živino kar tako pod roko, brez vsake iticiacije, podnačelnika Ludajčica je hotel podkupiti, da bi dobrovoljcem dodeljeno zemljo zopet odvezl ter raznim prijateljem podelil, dvoje krav je konfisciral ter oddal svojim žandarjem, ki so mu bili vedno na razpolago pri raznih umazanih poslih itd. — Pri razpravi je dr. Stojkov na obtožnico hladnokrvno in cinično odgovoril: Res je, razbojnik sem, pa razbojnik so tudi drugi, kradel sem, pa saj kradejo tudi drugi! — Glede konfiskacij povodom evakuacije se je izgovarjal na tedanjega notranjega ministra Sv. Pribičevića, ki mu je še posebej naročil, naj vso državno blago pobere. In dr. Stojkov je pobiral. Kdo bi bil tako natančen in kdo naj pri vsaki stvari dožene, ali je ali ni državna? Pobotnice je ponarejal, imel je pa namen, pozneje enkrat vse to izplačati in je pač samo slučaj in smola, da se to ni zgodilo. Stojkova prikazen na obtožni klopi in njegove besede: «Razbojnik sem, pa kaj hočete!» — so sramota in obtožba današnjega režima. Ta zločinec — doktor prava in teologije — je s takim naglasom in povdarkom dejal: Razbojnik sem! — da lahko vsak občuti, kako meri na današnji režim, češ: kot razbojnika ste me vi podpirali in vzgajali, kakor vzgajate in podpirate še druge, ki pa ne pridejo pred sodišče. — Režim se je potrudil, da zmede in prikrije razne podrobnosti iz tega procesa. Stojkov je obsojen na pet let ječe in pa na petletno izgubo državljsanske časti, njegovi sokrivci na ječo od enega meseca do dveh let, eden je pa oproščen. — Gotovo bodo sledili tej obsodbi rekurzi, morda celo revizija procesa ali celo kako pomiloščenje, ne bo pa zadoščenja za one, katere je ta zločinec poprej kot oblastnik in veljak režima pod pretvezo «protidržavnosti» preganjal.

Naše srednješolske učne moči. «Obzor» piše, da je pri nas v Jugoslaviji po južnih krajih nameščenih pretežno večina takih učnih moči, ki so čule o srednji šoli prvič še le tedaj, ko so bili nastavljeni kot takozvani

«profesorji.» Vse te nekvalificirane «profesorje» ima na vesti g. Pribičević, ki tudi ni kvalificiran za prosvetnega ministra.

Zborovanje JSZ v Celju.

Dne 26. novembra se je zbralo krščansko-misleče delavstvo iz Celja in okolice na zborovanje Jugoslovanske Strokovne Zveze v veliki dvorani Narodnega doma. Zbralo se je 400 fantov in mož delavcev, med katerimi je bilo tudi nekaj delavk.

Zborovanja se je udeležilo tudi do 50 socialnih demokratov iz Celja in okolice, organiziranih za to zborovanje ter so zasedli s posebnim namenom prve vrste.

Zborovanje je otvoril in vodil tajnik JSZ, tovariš Grajshek, kateri je na kratko omenil namen zborovanja ter povdarjal: V nesrečo delavstva je danes še pri nas mnogo neorganiziranega delavstva, mnogi so pa tudi, ki so že bili v kakih strokovnih organizacijah, pa so izstopili, ker jim niso več zaupali. Da pa se da prilika našemu delavstvu, da se organizira, kar je nujno potrebno v teh časih, ko je moč kapitalizma neomejena, je upostavila JSZ svoje pokrajinsko tajništvo v Celju, ki ima svoje prostore v hotelu «Beli vol».

V vseh zadevah, v katerih se strinjamo, hočemo, če bo to v dobro delavstvu, delati z načelnimi nasprotniki skupno, a svobodo, ki jo mi pustimo vsakemu, bomo zahtevali tudi za naše člane. Da spozna vsak našo organizacijo in da ve, kdo da smo in kaj da hočemo, smo sklicali to zborovanje.

Nato so napravili sodrugi neki šunder, pa j bilo kmalu zopet dobro.

Prvi je govoril tovariš poslanec Gostinčar, kateri je kot soustanovitelj JSZ podal sliko strokovnega in kulturnega dela naše organizacije v preteklem času ter nje zgodovino in pozival delavstvo, da se združi v strokovni organizaciji v močno nepremagljivo fronto ter gre v boj za pravice delovnega ljudstva.

Njegovemu poročilu je sledilo veliko odobravanje, katero nam je bilo že vnaprej porok za uspeh prvega našega zborovanja v Celju. Poročilo tovariša poslance Gostinčarja so hoteli nasprotniki parkrat motiti, prav posebno en sodrug iz Vojvodine, a mu je bilo vsakokrat strašno žal.

Tovariš poslanec dr. Gosar je na poljuden in razumljiv način pojasnjeval temeljne pojme socializma, praktično krščanstvo ter pogubnost materialističnega socialdemokratizma, ki nujno pospešuje in podpira kapitalizem. Nasprotno je pa dokazal, da je ravno krščanski socializem največji sovražnik kapitalizma in edina rešitev za delavno ljudstvo močna delavska strokovna organizacija na krščansko-socialnih načelih. Na kratko je označil naš program in pokazal, kdo da smo in kaj da hočemo. Ko je končal, je žel vihar odobravanja in priznanja mnogih, ki so povdarjali: Kaj takega še nismo slišali!

Videli smo, da so odobraval tudi nekateri izmed 50 sodrugov. Zapazili smo pa posebno to, da so se med izvajanjem dr. Gosarja tudi socialni demokratje tako zamislili, da bi bili skoraj pozabili delati nemir. Le tu in tam se je kdo od poslanih spomnil na svojo nalogo in kaj vprašal. Pa bil si je veselje drugim in mogoče tudi sebi vsakokrat takoj na jasnem, čeprav je bilo parkrat bridko.

Tovariš dr. Ogrizek iz Celja je spretno dokazoval demagogijo brezverskih delavskih organizacij in dokazal vso krivdo na krivcah, ki jih vršijo gotovi brezvestni podjetniki nad delavstvom, onim organizacijam, ki pobijajo vero in ž njo tudi moralo, ker človek brez vesti in vere ne more imeti usmiljenja, ne poštenja in ne srca za svojega bližnjega. Povdarjal je še: Sami so si jih vzgajali in ravnajo prav po svojem in vašem načelu, če so se okoristili na vaš račun in izkoriščajo delavstvo.

Sodrugi, ki so še ostali zvesti svoji nalogi, so ob koncu tega govora priredili za spremembe malo zabave in se skušali tudi med govorom uveljaviti. Toda Bog sreče jim ni bil naklonjen.

Zborovalci so z velikim odobravanjem priznali resnico izvajanja dr. Ogrizeka, čeprav je nekaterim dodobra izprašal vest.

Sedaj so zahtevali besedo sodrugi socialni demokratje. Ker pa je dobil še poprej besedo član Prometne zveze tovariš Beltram, so hoteli sodrugi porabiti svoje orožje, ki jim je še ostalo ter so zagrozili, da se odstranijo. Voditelj je dal povelje za odhod, toda raz sežežev se je dvignilo samo okrog 20 ljudi. Le pomirjevalni taktiki tovariša Beltrama se imajo ti zahvaliti, da so lahko še njega slišali, ker se je dal voditelj pogovoriti.

Ker je tovariš Beltram s svojim govorom pomiril strasti sodrugov, je dal predsednik besedo še zastopniku socialdemokratske organizacije, ki pa je imel nesrečo in je moral po nekaterih frazah in izjavi, «da je dal dr. Korošec postreliti komuniste na Zaloški cesti», oditi urnih korakov s policijskim agentom. Dr. Gosar je na njegova izvajanja reagiral tako stvarno, da so se vrste sodrugov v dvorani strašno skrčile in zborovalce se je polastila veselost ter navdušenje nad uspehom zborovanja JSZ.

Da ne bi se v tem razpoloženju zborovanje zaključilo, je prosil še besede sodrug tajnik socialdemokratske organizacije v Celju. Toda žalibog, to pot mu kar nič ni odrezalo in videti mu je bilo, da se hoče menda po tem zborovanju izpreobrniti. In res nismo se motili. Na koncu je povedal vsaj nekaj pametnega, kar naj si sodrugi dobro zapomnijo, če jim še bo prišel kdaj odkod govoriti kak njihov voditelj ali brezverski sodrug. Težko je moralo biti spoznanje, a zaklical je glasno: «Sodrugi, ne verjamite nikomur nikoli več!» Sodrugi so začudeni debelo gledali svojega tajnika in hitro zapustili kom-

paktno v skrčenih vrstah dvorano. Vsi ostali zborovalci pa smo se čudili in veselili nad lepim uspehom prvega našega zborovanja v Celju.

Predsednik zborovanja se je zahvalil navzočim za jako obilen obisk in vztrajanje do konca, pozival na delo za moč naše delavske organizacije, nakar je zaključil med klici zborovalcev: «Bog živi strokovno zvezo!» prvo zborovanje krščanskih socialistov v Celju.

Upamo, da je to zborovanje poživelo organizacijsko zavest našega delavstva, kar je pokazalo že popoldansko zaupniško zborovanje in da se bo sedaj, ko je upostavila JSZ svoje tajništvo, ki se nahaja pri «Belem volu» v Celju, kmalu močno utrdila in razširila v celjskem okrožju krščansko-socialna delavska organizacija JSZ, v kateri bo imelo delavstvo vedno svojo pomoč in oporo in v vsakem oziru zaščito.

Tovariši! Naprej na delo za močno organizacijo delovnega ljudstva do zmage! Bog živi!

Dnevne novice.

Kap ga je zadela. Č. g. župnika v Majšbergu Janeza Marinič je zadela dne 30. novembra t. l. kap tako nesrečno, da je umrl. Rajni g. župnik se je rodil dne 9. julija 1863 pri Sv. Duhu pri Ločah, v mašnika je bil posvečen leta 1888. Pogreb blagopokojnega se je vršil v soboto, dne 2. decembra. Svetila mu večna luč in sbratom v memento!

Samostojna je razredna stranka, vpijejo voditelji Samostojne. Ob priliki volitev je ona razredna kmetijska stranka, potem se pa sramežljivo kot obsek omenjajo podeželski obrtniki. Pribiti moramo, da je resnično, da je Samostojna razredna stranka in sicer liberalnih birtov in mesarjev, ki tvorijo tričetrtinsko večino v tej stranki, dočim štejejo kmetje jedva četrtino maloštevilnih pristašev. Izmed poslancev sta Pucelj in finančni referent Majcen birta in mesarja, Dobnik mlinar, Drofenig in Mrmolja mešetarja, Rajar živinozdravnik in le dva kmeta, izmed katerih pa Urek nikdar ne dela na kmetiji in se prav nič ne briga za kmetijstvo. Pucelj in Majcen hočeta ustanoviti svetovno stranko mesarjev in birtov, Pucelj je na češkem že imel posvetovanja s češkimi liberalnimi birti in mesarji. Kako razredne stranke propadajo, vidimo pri socialnih demokratih in zemljoradnikih v naši državi, ki so v dveh letih razpadli v štiri različne stranke. Samostojneži sami pa tudi dobro vedo, da danes nimajo niti en četrt pristašev, ki so l. 1920 volili njih kandidate.

Klic in prošnja do rodoljubnih src. Naši ubogi koroški Slovenci so si osnovali svoje lastno slovensko glasilo «Koroški Slovenec.» List je izborno urejevan, a žalibog premalo razširjen med koroškimi Slovenci, radi tega dejstva priporočamo list vsem na avstrijskem Koroškem in v Jugoslaviji živečim Korošcem, da si ta list naročijo. List se naroča pri: Jos. Zinkowsky, Wien V., Margarethenplatz 7. Na naše veselje pa danes beležimo, da je srečno umrla v Celovcu izhajajoča «Koroška domovina», ki je bila drugi «Štajerc» in jo je vzdrževal Heimatsdienst, kateremu pa je zmanjkalo denarja. Naj «Koroška domovina» v miru počiva in naj se dvigne na njenem grobu mogočno «Koroški Slovenec.» Rodoljubi, na delo za «Koroškega Slovenca.»

Marnberški okraj. Radi potovanja poslance Vlad. Pušenjaka na zadružni kongres v Split, se zborovanje zaupnikov preloži na soboto, 23. decembra. Kraj, čas, lokalno zborovanje je označen v prejšnji teden prejetih vabilih.

Zborovanje v Rečici ob Savinji. Dne 29. novembra se je vršilo pri nas okrajno zborovanje vseh naših organizacij, katero je trajalo skoro 5 ur. Zastopane so bile večinoma vse župnije v okraju. Poslanec Vlad. Pušenjak je podal poročilo o položaju, razpravljal na to o valutnem vprašanju, draginji in o novem davčnem zakonu. Tajnik M. Krajnc je govoril o zavarovalnici za živino, na to so sledila zanimiva poročila krajevnih organizacij KZ, izobraževalnih društev, Orlor in Orlic. Posebno važna so bila poročila organizacij v Mozirju, Nazarju, Ljubnem in Rečici. G. tajnik je podal obilno koristnih nasvetov za napredek organizacij. Vsi udeleženci so bili s potekom zborovanja zelo zadovoljni in se vesele na prihodno zborovanje vseh organizacij, ki se bo vršilo poleti v Ljubnem.

Poštarne razmere v gornjegrajskem okraju so pod vsako kritiko. Okrajni zastop in občine celega okraja so poslane ministrstvu obširno spomenico, v kateri so temeljito pojasnili razmere, poslanec Pušenjak je nujno priporočal, da se čimprej promet zboljša. V ministrstvu so priznali upravičenost zahtev po zboljšanju prometa in prepustili celo zadevo v rešitev poštne direkciji v Ljubljani. Gospodje pri poštni direkciji so, mesto da bi celo zadevo temeljito proučili, kratkoma lo prošnjo odklonili. Naš poštni promet je vedno slabši kljub temu, da se poštne pristojbine zvišujejo od leta do leta, kmalu bomo imeli slabše poštne razmere, kakor v Macedoniji. Gospodje v Ljubljani nič ne pomislijo, da je v našem okraju zelo razvita lesna trgovina, zelo razvit tujski promet, da trpi vsled slabih ali boljše rečeno, vsled nezadostnih poštinih zvez trgovina in celo gospodarsko življenje. Obrnili smo se na gospode poslance, kateri so obljubili, da bodo temeljito razkrinkali v Beogradu skrb ljubljanske poštne direkcije za poštni promet v Sloveniji. Dobro bo, da nekatere gospode v Ljubljani pokličejo v druge pokrajine službovat, za vzdrževanje poštne prometa na severni meji države, za dobro vodstvo poštne uprave mnogi gg. v Ljubljani niso sposobni.

Stanovanjski zakon. Ministrski svet je končno sprejel predlog stanovanjskega zakona, toda na zahtevo Pašiča je črtal naredbo, po kateri bi se ne smela povišati stanarina osebam, katerih dohodki ne presegajo meseč-

nih 4800 kron. Nedoslednost centralističnega sistema in precejšnja mera srbijanskega separatizma se pokazuje tudi v tem zakonu. Za ozemlje bivše kraljevine Srbije in Črne gore se spreminja člen 3 odstavka II. stanovanjskega zakona z dne 30. decembra 1921. v toliko, da ostanejo v veljavi dosedanje stanarine do 31. dec. 1923 in da se sme stanarina na poslovne prostore povišati na največ dvanajstkratno višino predvojnega stanarine. Za prečanske kraje pa se pooblašča minister za socialno politiko, da sam uredi stvar z ministrsko naredbo. Dokler minister za socialno politiko ne izda tako naredbo, velja tudi za prečanske kraje čl. 1 spremenjenega stanovanjskega zakona. — Torej na ozemlju bivše Srbije veljajo zakoni, ki ima vsaj kolikor toliko parlamentarnega ozadja, za prečanske kraje pa zadostujejo diktatorske naredbe, odvisne od milosti in volje vsakokratnega ministra za socialno politiko. Čemu ta dvojna mera? Čemu to tako očito zapostavljanje naših krajev? Ali smo mar res državljani druge vrste, nad katerimi vlada beograjski «Herrenvolk»? Na ta vprašanja naj nam odgovore naši centralisti, da vidimo kdo je pravzaprav separatist, kje in kdaj?

Vprašalne pole. Društva ponovno prosimo, da nam pošljejo vprašalne pole nazaj. Nekaj društev še do zdaj ni storilo svoje dolžnosti.

Predavateljski zbor. Vsa društva opozarjamo, da se naj obražajo na Kršćansko socialno zvezo v Mariboru, ako želijo govornika.

Vojaška justica. Iz interpelacije poslanca Banica (Jugoslovanski klub) prinašamo ta-le značilen slučaj: Predlanskem je v Pirotu neki pijani ali drugače popolnoma podivjani podporočnik s sabljo napadel okroglega pisarja ter ga tudi ranil na glavi. Pisar se ni mogel drugače rešiti in je zapovedal podrejenim žandarjem, naj razorožijo besnečega oficirja. To se je zgodilo in pisar je slučaj službeno prijavil. Kaj so oblasti ukrenile, ni znano. Eden od žandarjev, ki so po povelju divjega oficirja razorožili, podnarednik Mijota, je bil pozneje prestavljen v Dalmacijo, začetkom maja t. l. pa naenkrat aretiran v Splitu radi slučaja v Pirotu in je še danes zaprt. Mož je postopal po povelju, danes pa sedi že tako dolgo v zaporu, in vojaška oblast v Splitu, ki ga drži zaprtega, mu še do danes ni znala povedati, zakaj da je zaprt. Dobila je povelje, naj ga zapre in sedaj niti ne ve, kdo je v tej zadevi kompetenten.

Železniške delavnice. Ministrstvo saobračaja je dobilo odobrenje, da lahko naroči tri kompletne železniške delavnice iz Nemčije na raču nreparacij. Te delavnice bodo stale 90 milijonov zlatih mark. Veliko železniško delavnico nameravajo pozidati v Stalaču v Srbiji.

Državna hipotekarna banka išče posojilo v inozemstvu. Državna hipotekarna banka, recte beograjska banka, za zidavo palač v Beogradu ter olupšavo prestolice nima denarja. Predno bo dobila ta banka v svojo pest razne prečanske fonde in vloge, namerava najeti posojilo v inozemstvu, da bo lahko dozidala nekaj novih palač. Beograjsko časopisje razglasa, da «ponujajo» banki kredite.

Zgorela tvornica za obleko v Novem Sadu. V Novem Sadu je pogorela tvornica oblek «Rapid». Ognjegascem je uspelo delo le v toliko, da so otehi samo golo zunanje zidovje. Žrtev plamenov je postala vsa obleka in vsi stroji. Požar je izbruhnil na vse zgodaj in vzrok še ni dognan. Škoda je nepregledno visoka.

Smrt pod avtomobilom. Na potu od Plitviških jezer proti Zagrebu je povozil šofer hotela Plitvice seljaka Matija Boževića, ki je obležal pri priči mrtev.

Oropan avtomobil. Na cesti Kotor—Cetinje so napadli s karabinkami oboroženi roparji avtomobil, ki je vozil iz Cetinja proti Kotoru. Potniki so morali pri napadu izstopiti, tololvaji so jim odvzeli denar ter vse vrednosti, iz avtomobila pobrali vso prtljago in blago, ter nato pobegnili z bogatim plenom.

Božične jaslvice, krasne in trpežne, se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru po 8.50, 11, 13 ali 2 din. komad.

LJUDSKE PIJAVKE.

(Dopis iz treznih vrst).

Govori in piše se, kako pritiska krivična vlada na ubogo ljudstvo — da nimajo državni uradniki zadosti doklad itd. . . . Zdi se mi pa, da je tudi med ubogim ljudstvom in «zapostavljenim» uradništvom dovolj takih, ki dokazujejo nasprotno: dosti imamo denarja — še zapravljamo ga! Po teželi (in v mestih) je premnog elementov, ki bi jih lahko imenovali ljudske pijavke. To so brezvestni in dobičkaželjni krčmarji. Ker živijo med ljudstvom, dobro poznajo njegove slabosti in to slabost spretno izrabljajo v svojo korist. Pride mledovat ubogi krčmar k županu, naj mu da dovoljenje za godbo — ker rad plača par kronc za občinske siromake. Kako hvalevreden namen! Usmiljeni krčmar hiti na pomoč ubogim revežem! Koliko očenašov bodo zanj zmolili! Kako mu bodo hvaležni! Da se župan ne zameri župnijski ali občinski pijavki, mu dovoli godbo — in v nedeljo popoldne se vrši slavnostni «bal», ali koncert ali veselica v pomoč občinskim revežem. In pogledajte zdaj to veselo družbo! Tu sedi sosed, ki je ravno pred par dnevi preklinjal krivični davek, pa plačuje liter za litrom, tako, da mu mora že uljudna pijavka delati račun, koliko mu je izpila denarja iz žepa. Tam na plesišču nori državni uslužbenec v družbi domačih krasotic in si dela načrte, po kakšnih potih bo spremljal svojo tovarišico domov. Treba bo že počakati tako dolgo, da se pogrezne nadležno fantovsko solnce za goro. in v ta namen se že nekaj žrtvuje, četudi je sicer žepček — suh. Mladina — neizobražena — se vseda na limanice pretkanim sleparjem ter zapravlja v omotičnem plesu svoj denar in svoje poštenje.

Ali se ne dogajajo podobni prizori v naši lepi Sloveniji teden za tednom? Ljudstvo zapravlja svoj denar

in svojo vest v krčmah, plačuje ogromen davek kralju alkoholu, a rdečelični, debeli krčmar polni svoje žepce z ljudsko krvjo, ker tudi pijavka mora živeti tedaj, če pije toplo kri. Naš narod je bolan, če si mora (?) nastavljati take pijavke, ali pa je preveč vročerkven, da si jemlje tako zdravilo? Ali mislite, da naši izkoriščevalci ne vedo za to slabost našega ljudstva? Če moreš napraviti en večer v krčmi do 1000 K, kako da bi ne mogel plačati davka, ki je za celo leto primeroma desetkrat manjši? Več odločnosti v naše vrste! Odpravimo najprej iz naših občin krvoločne pijavke in sicer s tem, da jim ne damo piti svoje krvi, potem bomo gospodarsko toliko močnejši, da bomo lažje nosili in plačevali druge stroške, katerim se ne moremo izogniti. Dober gospodar najde za se in svojo družino kje druge primerno zabavo, kakor pri plesu in litru vina, ker od tega imajo korist le krčmarji, po domače imenovani — ljudski krvosesi ali ljudske pijavke. S tem člankom ne menimo tistih gostilničarjev, ki nimajo oderuških cen in ki ne prireajo plesnih veselice.

Iz Maribora.

Izključen iz realke. Iz realke so izključili nekega dijaka iz razlogov, ki naj bi bili hudo patrijotični, so pa hudo servilni in skrajno nepedagogični. To se je odigralo takole: Neki dijaki so iz «patrijotizma», ki so se ga bogzna kje naučili, obesili na steno sličico kralja in kraljice. Slike so vsakovrstne, mnogo je tudi takih, ki ne odgovarjajo temu, kar hočejo predstavljati in še manj najpoglavitejšim estetičnim zahtevam; nobena prikazen na svetu in nad svetom se ne more braniti profanacije slikovstva, ne Bog, ne svetniki, in tako je bilo tudi s kraljem in kraljico pri tej sliki. Dijak iz dobre hiše, kakor pravijo, zelo priden in z dobro razvitim čutom za lepo, stopi v sobo in komaj zagleda pisano stvar na steni, že vpraša, kaj je to, z nekim nepristojnim izrazom. Takoj veliko ogorčenje pri dijakihi, ki so iz nepristojnega patrijotizma razobešali na nepristojnem mestu slabo sliko, nato pa še hušje ogorčenje pri profesorjih, ki so sodili dijaka. Menda niso niti razmišljali, ali veljajo njegove besede slabi sliki ali pa temu, kar predstavlja, in obsodili so ga z večino glasov na izključitev iz realke. Sedaj se pa celo govori, da bodo profesorje, ki so glasovali proti, radi tega klicali na odgovornost. — Viljema, Franc Jožefa in druge kajzarje so slikali razni dobri in slabi slikarji in če se je kdo o kaki sliki slabo ali nepovoljno izrazil, ni bilo zanj nobene nevarnosti, danes pa dijaka radi mnenja o slabi sliki izključijo in končno pridejo za take slučaje še režimski sodniki s kakim srbskim § 91 a) ali b). Torej pozor pri ogledovanju in ocenjevanju slik. Dijak je slabo sliko hipno ošinil s prvim pogledom, skoraj gotovo si niti misliti ni mogel, koga predstavlja, pa je izključen, če pa ti sliko od blizu ogleduješ, jo samo kot sliko presodiš in oceniš, bodi skrajno previden. Če presojaš slike svetnikov, ne bo zamere pri svetnikih in pri Cerkvi, varuj se pa, da ne izzoveš nepristojnega, danes v kurzu zelo visoko stoječega patrijotizma od slabih patrijotičnih slikah.

Draginja in Weixl. V «Trgovskem listu» je spisal demokrat Weixl, ki je na čuden način pobijal draginjo šolskih knjig, članek o draginji ter pravi na koncu: «Zato naj gre našim poslancem v zadnji uri svarilen glas: Ne uganjajte več strankarske politike, kajti ljudstvo vas je izvolilo na važna mesta, kjer imate zastaviti vse svoje sile in znanosti, da delate v gospodarskem smislu, zatirajte korupcijo, zahtevajte, da se izvozne kupčije delajo le v naši valuti, zabranjate izvoz blaga, katero nam je nujno potrebno (kakor sedaj surove kože), zahtevajte in vpostavite boljše poštne, železniške in carinske razmere ter da spravite tudi ljudstvo do smotrenega in trajnega dela. Ako dosežete vse to, potem ste res močje na svoje mmestu, ter si pridobite spet upanja, kojega ste že večinoma izgubili. Beda in draginja bode pa polagoma ponehala in priti morajo pri dobrem in varnem ter umnem gospodarstvu spet lepši in boljši časi.» — Poslanci demokratski, te je volil Weixl in tem velja njegov opomin, nadaljujejo pogrešno gospodarsko politiko, vzdržujejo z vsemi silami sedanji režim korupcije, so glavni krivci valutne nevolje, glavni povzročitelji neznosne draginje. Weixl in ostali mariborski demokrati tem demokratskim poslancem kljub temu poslušno slede, jim izrekajo zaupnice, so torej sokrivi slabe gospodarske politike, ki je v prvi vrsti zakrivila strašno draginjo. Pisanje v listih je le pesek v oči nepoučeni javnosti, je le demokratska farbarija, kateri vedno in naj se pišejo dr. Žerjav, dr. Kukovec, Voglar, Šošarič, dr. Irgolič ali sam vele-vele-tržec weixl drugače govore in pišejo, kakor mislijo in — delajo.

Mestna hranilnica v Mariboru si je izposodila denar ne samo od Mestne hranilnice v Ljubljani, temveč od cele vrste drugih hranilnic na Kranjskem (Kranj, Krško itd.) ter izkazuje vse te milijone kot vloge mesto kot izposojila. Dolžnost vladnega komisarja je, da nemudoma zaukaže, da se izposojila in vloge ločijo in ločeno izkazujejo v bilanci. Ako ne bo storil vladni komisar svoje dolžnosti, se bodo storili drugi koraki. Pripravlja se tudi skupna akcija večine vlagateljev, ki hočejo dognati resnično stanje vlog in izposojil in narediti konec vsej nepotrebnosti farbariji.

Darila za Miklavža. Opozarjamo naše somišljenike, da se darila, namenjena določenim osebam, ki se udeležijo Miklavževega večera v ponedeljek zvečer v Gambirnovi dvorani, sprejemajo v Cirilovi tiskarni, I. nadstropje do sobote zvečer. Darila namenjena otrokom, pa se sprejemajo tudi še v ponedeljek dopoldne, ker je Miklavžev večer za orlovski naraščaj in gojenke v torek popoldne ob 4. uri v društveni dvorani v Lekarniški ulici.

Mohorjeve knjige. Prišle so knjige Družbe sv. Mo-

horja. Naročniki jih dobijo pri poverjenikih, kjer so jih naročili. Obenem naj obnovijo naročnino za leto 1923, ki znaša za štiri lepe knjige 15 D.

Pohorski izleti so postali ob prehodu jeseni v zimo divnokrasi. Kdor ljubi lepoto narave, naj ne zamudi izleta na Pohorje, skozi menjajoče se jesenske in zimske pokrajinske slike. Od izborna oskrbovane in kot take že slovite Ruške koče, kjer se turist lahko oddahne in izjednači duševne užitke s telesnimi, vodi po malem snegu udobna pot do Mariborske koče. Novi oskrbnik te koče je napravil iz nje hotelsko oskrbljeno restavracijo. Snaga, red, točna postrežba, prijaznost in potrpežljivost se izletniku na prvi pogled prikupi. Kava s smetano, surovo maslo in vse, kar srce poželi, nudi koča. Obisk je zadovoljiv, vendar bi bil lahko še večji, če bi Mariborčani vedeli za lepoto predzimskega Pohorja in za udobnost v naših kočah. Pridi vrh planin, nižave sin! — Planinec.

Občni zbor Podpornega društva za revne učence državnih realke v Mariboru se je vršil v petek, dne 24. novembra. Iz tajnikovega poročila je posneti, da ima društvo letos 72 rednih, 17 dosmrtnih članov, (ki plačajo najmanj 50 din.), in tri ustanovnike, (ki plačajo najmanj 100 din.). Blagajnik je poročal, da je bilo 9072.15 din. dohodkov in 5146.45 din. izdatkov, torej za 1922-23 prebitka 3925.70 din. Ker je prejšnji nemški odbor svojčas naložil večino razpoložljivega denarja v vojna posojila 2775 din., zato ta denar ni vstet med sedanja aktiva. Za nabavo šolskih knjig in risarskih potrebščin se je izdalo 3380 din. in v gotovini se je razdelilo med učence 1355 din. Delovanje društva se namreč omejuje bolj na to, da preskrbi revnim realcem potrebnih knjig in učil. Za 10 atlasov je treba šteti 1200 dinarjev in kaj je to pri toliki množini prosilcev! — Nato je bil za 1922-23 izvoljen prejšnji odbor (podpredsednik dr. V. Kac, tajnik Franc Ravnihar, blagajnik Ivan Bogovič, arhivar dr. Maks Kovačič). Tudi preglednika računov sta ostala ista (dr. Ant. Jerovšek in Matej Dolenc). Predsednik društva je po pravilih vsakokratni ravnatelj realke. — Društvo je res potrebno in vredno obilne podpore. To so uvideli tudi realci sami, ki so med seboj nabrali 1611.45 din. (za odbor J. Z).

Javna dražba žarnic. Dne 13. decembra t. l. se bode prodalo ob 10. uri predpoldne pri finančnem okrajnem ravateljstvu v sobi št. 33 na javni dražbi okoli 138 električnih žarnic. Natančnejša pojasnila se dobe pri referentu.

Izjava. Uredništvo «Straže» izjavlja, da ni gospod Rudolf Šega, tajnik Jadranske banke v Mariboru, prav v nobeni zvezi z noticami glede mariborske Mestne hranilnice.

Orlovski vestnik.

Miklavžev večer mariborskega orlovstva obeta biti najlepša tovrstna letošnja prireditve v Mariboru. V vseh krogih vlada živahno zanimanje za ta večer. V primeru okrašenih Gambirnovi dvorani nastopi Miklavž z vsem svojim spremstvom točno ob pol 8. uri zvečer. Nastop oznanijo angelci s petjem ob spremljevanju vijoline, nebo se odpre in v polni svetlobi se pojavi Miklavž . . . naenkrat zabobni . . . in prikažejo se pravi pravcati parklji. Po kratkem Miklavževem nagovoru angelci razdelijo darove. Med razdeljevanjem zabava občinstvo Mefisto. Ko odide Miklavž s svojim spremstvom pa začne neprisiljena prosta zabava s šaljivo pošto, ameriškim zaporom itd. Med odmori svira tamburaški zbor. Torej v ponedeljek zvečer vsi v Gambirnovi dvorani.

Okrožni tehnični tečaj za mariborsko orlovsko okrožje se vrši od 9. do 14. decembra v Mariboru. Vsi odseki in vse srenje naj pošljejo vsaj po dva telovadca. Stroški za prehrano in stanovanje znašajo dnevno samo po 10 D, kar je malenkostna svota. Za vsak slučaj naj prinesejo s seboj telovadci po eno koco. Zbirališče ob 8. uri v Lekarniški dvorani.

Občni zbor mariborskega okrožja Orlov se vrši ob priliki tehničnega tečaja dne 10. decembra ob 3. uri popoldne v Lekarniški dvorani. Udeležiti se ga morata v smislu poslovnika po dva odbornika vsakega odseka. Sigurno se udeležite!

PROSVETA.

Ksaver Meško: «Volk spokornik in druge povesti za mladino.» Založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 25 din., vezano 30 din. Meško je našel svoji delavnosti še posebno polje, ki uprav odgovarja njegovi nežni mehkotnosti: kot mladinski pisatelj. Najnovejše njegovo delo z gornjim naslovom bo napravilo mladini veliko veselja za Božič in kadarkoli ga dobi v roke. V 12 pravljicah, zgodbah in povestih udarja pisatelj na vse močnejše strune v otrokovi duši ter ga ume ponekod držati v veliki napetosti, n. pr. v «Klopku», ki postane gotovo vredna vrstnica pisateljevega «Poljančevega Cenka». V lepšem jeziku pa poleg Zupanciča naši mladini itak še nihče ni pisal, nego Meško; jaz za svoje otroke v svojem okolišu samo obžalujem, da vsled doslej dokaj pomanjkljivega jezikovnega znanja (deloma krivda sole) knjižice ne bodo mogli tako lahko uživati, kot bi zaslužila, zlasti ker jim bo razvozlanje premnogih deležnikovih konstrukcij delalo težave. Stariši in vzgojitelji, privoščite svojim malim ta užitek ter jih ob Miklavžu ali za Božič osrečite s to knjigo, ki jo krasijo zelo uspele ilustracije! — S. S.

O. H.

Na razstavi.

Obiskal me je prijatelj Gustl. Ima duhovito navado, da se dosledno vstopi k oknu, na katero trka kakor po bobnu, pri tem pa škili na ulico, kakor bi si je ne mogel ogledati od zunaj, to je na licu mesta.

»Razstava je lepa«, izpregovori Gustl ter za hip preneha z bobnanjem. Skočim kakor mladenič (kako primer na primer!) k oknu ter gledam po ulici gor, po ulici dol.

»Kje jo vidiš?« vprašam, ker ne zagledam nobene žive osebe (čemu »žive«, saj mrtve osebe ne hodijo!), torej nobene osebe.

»Bimbo«, me počasti prijatelj, »razstava vendar ni kakšna ženska, temveč nekakšna obrtna prireditev, na kateri obrtniki in trgovci razstavijo svojo robo, da si jo lahko vsak ogleda. Razumeš?«

»Razumem že, toda kakšna je razstava — nimam pojma.«

»Pa si jo oglejva danes. Ampak to ti povem: na razstavi ne uganjaj burk! Veš, obrtniki so resni možje in povrh je na razstavi vedno dovolj tujcev, ki bi —«

»No, no, saj se z razstavljenimi tujci ne bom šalil, tolažim prijatelja.

»Tepec! Ali so mar tujci razstavljeni? Oni si le ogledujejo razstavo, kakor si jo bova midva.« Tako me je učil in svaril moj ljubi prijatelj, jaz pa sem se primojkokošil, da ga bom ubogal na vseh potih najinega poučnega potovanja.

Šla sva. Seveda, ker avtomobila nisva imela, fujakar pa je bil nama — prevsakdanji. Na ulici sem se obnašal v splošno zadovoljnost vseh mimo- in vstricidocih, le prijatelj Gustl me je gledal postrani, kakor pestunja dete, ki je shodilo. Naj ima veselje! Morda pa me ta očetovska skrb obvaruje kakega mednarodnega žeparja, ki bi še tudi utegnil udeležiti razstave.

Bilo bi znamenje velike pozabljivosti, ako ne bi omenil ob tej priliki, ko pišem svoje utise, da mi je srce bolj nemirno bilo v prsih nego sicer. Ta nemir je povzročila očitno bližina razstave. Raz streh so vihrale takomene zastave, ki naj bi povzdignile pomen razstave. Čim bolj sva se bližala s prijateljem razstavi, tem več ljudi sva srečala in tem živahneje je bilo srce. Ni šala iti prvokrat na razstavo. Si sicer pripravljen z vsem potrebnim, kakor z denarjem, izkaznico, krstnim listom, domovnico, izkazom cepljenih koz, z nožem in sličnimi potrebščinami, vključno pa vseeno ne veš, kaj bo in kako. Dobro je ob taki priliki imeti zanesljivega prijatelja poleg sebe, posebno če je ta na razstavah takorekoč doma. Moj prijatelj Gustl je takorekoč doma ne le na razstavah, temveč povsodi, a najmanj na svojem domu. Ta lastnost ga dela silno ženjalnega, vsaj v mojih očeh. In zato sem srečen, da me pelje baš ta ženjalni prijatelj prvokrat na razstavo.

Že sva na cilju. Pardon! »Cilj« ni slovenska beseda, tako nas je učil naš grmeči profesor Zevs, ki je kar odskočil od zemlje, če je samo oddaleč slišal besedo »cilj.« Da mu ne bom kratil apetita, ako bi slučajno pri večerji bral »moje utise«, hočem popraviti. Torej: Dosegla sva

svoj »smoter.« Namreč jaz in ženjalni prijatelj Gustl. Zevs je sicer tudi ženjalen, ni pa moj prijatelj.

Pred razstavo je bila med dvema stebroma razpeta velikanska plaheta z napisom: »Obrtna razstava. 1. do 11. septembra.

»Gustl, slišiš«, potegnil sem ženjalnega prijatelja za rokav, »to je torej razstava? Ali ne bi bilo umestneje, če bi stalo napisano na plahiti: »Obrtna zastava?«

»Ti si tepec«, rekel mi je ženjalni prijatelj ter se urno prerival skozi množico obiskovalcev. K sreči te pohvale niso slišali vsi, temveč samo najbližji, tem pa se bom že izognil med toliko množico. Vključno temu, da je Gustl ženjalen, je vendarle preglasen. Če je osebno prepričan, da sem tepec, naj vsaj tega ne obesi takorekoč na veliki zvon. Ob ves kredi me lahko spravi, tudi pri onih ljudeh, ki me smatrajo kolikor toliko za pametnega. Tepca me niti profesor Zevs ni imenoval, dasiravno je bil v zmerjanju neprekosljiv, da ne rečem ženjalen.

Rad bi že opisoval razstavo, pa mi še prijatelj Gustl ni kupil vstopnice. Brez te pa me vratar ne pusti na razstavo. Dosedaj sem videl samo vrata; tudi odpirajo se in

Moško in žensko sukno, lodne, platno, vsakovrstno perilo ima po znižani ceni v zalogi manufakturna trgovina

Franjo Majer, Maribor
Glavni trg 9.

25%

plača solidno podjetje za posojilo od Din. 100.000 na eno leto. Garancija prvovrstna. Ponudbe pod »Prvovrstna« na upravnishvo. 150
2-3

Enonadstropna hiša v Pljuju za trgovino, gostilno ali večje industrijsko podjetje na prodaj. Klet 29 m dolga, velik vrt za event. stavbišča, blizu kolodvora ob prometni ljujtomerski cesti. Na dvorišču fotoatelj. Vselitev mogoča takoj. Cena 1.800.000 K. Poleg je na prodaj še druga enodstropna hiša z hlevom, kolarnico in vrtom. Cena je 800.000 K. Jožef Kranjc, Ljutomerska cesta 15.

Dvojna dobro ohranjena

konjska oprema

za težko vožnjo se po ceni prodaja ali zamenja za kak predmet. — Zrinjskega ulica 1, Studenci pri Mariboru, 562

SENO

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta šte. 57, telef. 88. 47-323

Polledelci!

FIŽOL

• črešnjavec •

(Wachtbohnen) Cocc

kupi vsako množino in plača najvišje cene

Hmelak in drug

Maribor, Slomškov trg 6.
22 460

Denarja ni!

Draginja je velika, zaslužek pa majhen. Kdor hoče z malim trudom gotovo do 200 K na dan zaslužiti, naj pošlje svoj natančen naslov in znamko za odgovor.

Josip Batič, Litija 32.
9-10 477

to je važno. Skozi zaprta vrata bi ne mogla na razstavo, četudi je Gustl ženjalen, jaz pa tepec. Končno, po dolgem prerivanju in zmerjanju, kar je običajno pri blagajnah, mi je izročil Gustl vstopnico s pripombo, da je ne izgubim.

»Hvala za nauk«, odvrnil sem skoro ironično, »nisem še izgubil vstopnice za razstavo, tudi danes je ne bom.«

»Ker še do danes take vstopnice nisi imel!«

Gustl je postal kratkobeseden, zato sem molčal tudi jaz ter mu nemo sledil v razstavalno dvorano. Velikanske stavbe, posebno kar se tiče visočine. Nisem med tistimi, ki se radi hvalijo, ali priznati moram, da se mi je pri razmotrivanju te visočine takoj vzbudil stanovanjski čut, to je tisti čut, ki čuti, da bi bilo v stanovanjskem oziru treba temeljite remedure. N. pr. pri tej nebottični dvorani. Za tri nadstropja stanovanj je takorekoč šlo v zrak. Sploh pa so si mestni prebivalci sami krivi pomanjkanja stanovanj. Zakaj silijo vsi na en kup, ko pa je še v okolici mesta toliko prostora? Vse graje vredne je lastnost, oziroma slabost mest, da so vse hiše in palače takorekoč na kupu, dočim se najdejo pokrajine, kjer po sto in še več kilometrov ni nobene hiše. Naj bi stanovanjski uradi razdelili mesta in trge v primerni razdalji na vse te zapuščene kraje in primojkokoš, stanovanjsko vprašanje bi bilo rešeno.

(Dalje prihodnjic.)

Naicenejše

se kupi razno manufakturno blago za obleko, perilo i t. d. pri trvdki 1-2 563

M. FELDIN, MARIBOR
Grajski trg 1. Vetrinjska ulica.

Fižol, suhe gobe in orehe

kupi vsako množino

Franjo Resnik, Maribor Krčevina.

Slivovko

vsako množino za oddati.

Industriji pozor! Ugodna prilika!

- 1 lokomobila nova 24/30/40 HP
 - 1 tovorni avto 35 HP, 5 ton
 - 1 osebni avto, 30 HP
 - 1 novo motorno kolo (nova nemška specialiteta) 1/2 HP
 - 1 obrabljeno motorno kolo 6/7 HP
 - 1 stabilni bencin-motor 4-5 HP
 - 1 vozeči » » 12 HP
 - 1 nov skobelni stroj (Dicktenhotel) 600^m
 - 1 nova tračna žaga (Bandsäge) 750^m
- ter drugi vsakovrstni stroji za obdelavo lesa kakor poljedelski stroji po najnižji ceni na prodaj pri trvdki

Stanitz & Hergouth

trgovina z vsakovrstnimi stroji

Maribor, Slomškov trg šte. 14

Na mariborski obrtni razstavi 1. 1922 odlikovana z zlato kolajno (osnovana od JOH. DENZEL okoli leta 1800.)

LIVARNA ZVONOV IN KOVIN, MARIBOR.

Z različno sestavo glasov vsake velikosti. Mogočen, lep in čist glas. Jamči se za muzikalčno uje manje novih zvonov z starimi ostalimi zvonovi. Največji v Jugoslaviji dosedaj vliji zvon z 2700 kg za župno cerkev v Konjicah.

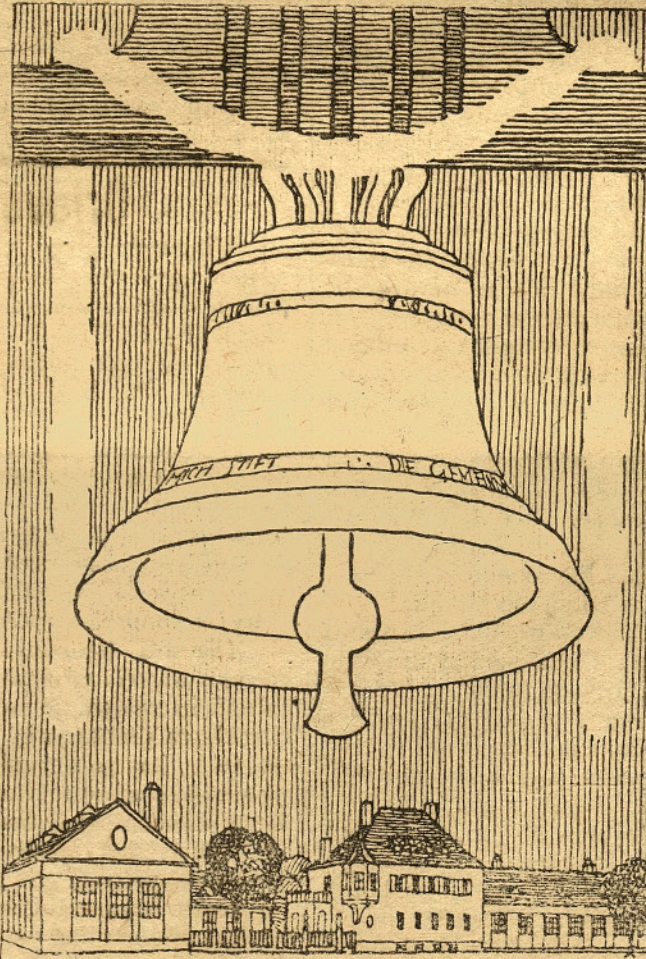
Nizke cene!

Mnogo pripoznanj!

Na zahtevo proračun in vsako nadaljnje pojasnilo brezplačno!

Nova zgradba v Mariboru, Matherjeva ulica z najmodernejšimi napravami: kakor tudi pečmi z novimi sistemi, laboratoriji za drobnovid (mikroskop in kemični razkroj kovine).

LIVARNA ZVONOV, MARIBOR.
INŽ. J. & H. BÜHL

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/l. Telefon 311. Brzoposl: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Diakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 80.000.000 —, vloge nad K 350.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Pooblaščen predstavec s elb državne razredne lošerije.

Najprikladnejši darovi za Božič in Novo leto:

AMERIKANSKI

IN ANGLEŠKI

SINGER šivalni stroji

Singer igle

Singer olje

in dodatni

kanci, svile

deli

i t. d.

Lastna mehanična delavnica

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York

Centrala za S. H. S.

ZAGREB, MARULČEVA ULICA 5

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zajecar in Štip. Zastopstva v vseh večjih mestih.